

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางในการจัดทำตรชนีวารสารภาษาไทยร่วมกันของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำตรชนีวารสารสำหรับวารสาร ปัญหาที่ประสบในการจัดทำตรชนีวารสาร และรูปแบบที่เป็นไปได้ในการจัดทำตรชนีวารสารร่วมกันของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ และได้แบ่งสอบถามออกเป็น 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 52 ชุด แบบสอบถามชุดที่ 1 แบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดทำตรชนีวารสารภาษาไทย ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ชุดที่ 2 สำหรับบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำตรชนีวารสารภาษาไทย จำนวน 52 ชุด แบบสอบถามชุดที่ 2 แบ่งเป็น 5 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปและสภาพในการจัดทำตรชนีวารสารภาษาไทย ส่วนที่ 3 ปัญหาที่ประสบในการจัดทำตรชนีวารสารภาษาไทย ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดทำตรชนีวารสารภาษาไทย และส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ รวมจำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 104 ชุด ซึ่งส่งทางไปรษณีย์ทั้ง 104 ชุด ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จากผู้บริหารห้องสมุด จำนวน 46 ชุด และจากบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำตรชนีวารสารภาษาไทย จำนวน 48 ชุด ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ 94 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 90.38 โดยใช้โปรแกรม SPSS for window คำนวณหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ สรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์ / บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มากที่สุด จำนวน 20 คน มีประสบการณ์ในการบริหารงาน 1 – 3 ปี มากที่สุด จำนวน 16 คน รองลงมา คือระดับปริญญาตรี สาขาบรรณารักษศาสตร์ / บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 11 คน มีประสบการณ์ 10 ปี หรือมากกว่า จำนวน 9 คน และจบปริญญาตรีสาขาอื่น ปริญญาโทสาขาบริหารการศึกษา จำนวนละ 3 คน มีประสบการณ์ น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 8 คน ตามลำดับ

1.2 บรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำบรรณานุกรมภาษาไทยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาบรรณารักษศาสตร์ / บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มากที่สุด จำนวน 35 คน มีประสบการณ์ในการจัดทำบรรณานุกรม 1 – 3 ปี มากที่สุด จำนวน 22 คน รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์ / บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 8 คน มีประสบการณ์ 4 – 6 ปี จำนวน 12 คน และ ระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน มีประสบการณ์ น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 10 คน ตามลำดับ

2. ข้อมูลทั่วไปในการจัดทำบรรณานุกรมภาษาไทย

2.1 การจัดทำบรรณานุกรม พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 48 แห่ง ได้จัดทำบรรณานุกรม 28 แห่ง (ร้อยละ 58.33) และไม่ได้จัดทำบรรณานุกรม 20 แห่ง (ร้อยละ 41.67)

2.2 ด้านจำนวนชื่อเรื่องวารสารภาษาไทยที่นำมาจัดทำบรรณานุกรม พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 28 แห่ง จัดทำบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยตั้งแต่ 1 – 100 ชื่อเรื่อง จำนวน 13 แห่ง จัดทำบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยตั้งแต่ 101 – 200 ชื่อเรื่อง จำนวน 9 แห่ง จัดทำบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยตั้งแต่ 201 – 300 ชื่อเรื่อง จำนวน 3 แห่ง และไม่ได้ระบุจำนวนชื่อเรื่องในการจัดทำบรรณานุกรมวารสารภาษาไทย จำนวน 3 แห่ง ตามลำดับ

2.2.1 ด้านปีที่เริ่มจัดทำบรรณานุกรม พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เริ่มจัดทำบรรณานุกรมวารสารภาษาไทย ปี พ.ศ. 2545 มากที่สุด จำนวน 8 แห่ง รองลงมา ปี พ.ศ. 2542 จำนวน 5 แห่ง และ ปี พ.ศ. 2535 จำนวน 4 แห่ง ตามลำดับ

2.2.2 ด้านบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำบรรณานุกรมวารสารภาษาไทย พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ มีบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำบรรณานุกรม 1 คน จำนวน 19 แห่ง รองลงมา 2 คน จำนวน 6 แห่ง และ 4 คน จำนวน 2 แห่ง ตามลำดับ

2.2.3 ด้านเวลาที่ใช้ในการจัดทำบรรณนิวสารโดยเฉลี่ย พบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่จัดทำบรรณนิวสารเสร็จภายใน 3 วัน จำนวน 12 แห่ง รองลงมาคือภายใน 1 วัน และกำหนดวันไม่ได้ จำนวนละ 4 แห่ง ตามลำดับ

2.3 รูปแบบที่ใช้ในการจัดทำบรรณนิวสาร ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ จาก 28 แห่งที่ได้จัดทำบรรณนิวสาร เลือกใช้รูปแบบการลงรายการในเครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวน 22 แห่ง (ร้อยละ 78.57) และจัดทำในรูปแบบบัตรรายการ จำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 21.43)

2.4 ด้านโปรแกรมที่ใช้ในการจัดทำบรรณนิวสาร พบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ใช้ โปรแกรมที่พัฒนาเองมากที่สุด จำนวน 13 แห่ง รองลงมาคือ โปรแกรม Mini Micro CDS/ISIS จำนวน 3 แห่ง, โปรแกรม VTLS จำนวน 3 แห่ง และโปรแกรม Magic library จำนวน 2 แห่ง ตามลำดับ

2.5 หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารจัดทำบรรณนิว พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ทำบางชื่อเรื่องปีล่าสุดก่อน จำนวน 16 แห่ง (ร้อยละ 57.14) รองลงมาทำบางชื่อเรื่องปีเก่าสุดก่อน จำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 25.00) และทำทุกชื่อเรื่องปีเก่าสุดก่อน จำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 10.71) ตามลำดับ

2.6 tag หรือเขตข้อมูลที่ใช้ในการลงรายการ พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ใช้คือ tag 100 รายการหลัก, tag 245 ชื่อบทความ tag 650 หัวเรื่องทั่วไป, 773 แหล่งที่มา, จำนวนเขตข้อมูลละ 22 แห่ง (ร้อยละ 100) รองลงมา ใช้ tag 246 ชื่อเรื่องเพิ่มเติม จำนวน 21 แห่ง (ร้อยละ 95.45) และ tag 041 รหัสภาษา จำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 45.45) ตามลำดับ

2.7 คู่มือที่ใช้ในการจัดทำบรรณนิวสาร พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ ใช้หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของอนุกรรมการกลุ่มวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มากที่สุด จำนวน 26 แห่ง (ร้อยละ 92.85) รองลงมาคือ หลักการกำหนดหัวเรื่องและหัวเรื่องภาษาไทยของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 21.42) และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน จำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 14.28) ตามลำดับ

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบที่เป็นไปได้ในการจัดทำบรรณานุกรมภาษาไทยร่วมกันของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำแนกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นด้านนโยบายในการจัดทำบรรณานุกรมภาษาไทย โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ควรกำหนดมาตรฐานในการลงรายการ ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมา คือควรใช้ทั้งศัพท์ควบคุมและศัพท์อิสระในการจัดทำบรรณานุกรม ($\bar{X} = 4.59$) และควรมีการกำหนดนโยบายด้านการจัดทำบรรณานุกรมร่วมกันเพื่อให้มีการดำเนินงานที่คล่องตัวและปฏิบัติงานได้ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.56$) ควรจัดทำคู่มือการให้หัวเรื่องบรรณานุกรมเพิ่มเติมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ($\bar{X} = 4.56$) เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

3.2 ด้านซอฟต์แวร์ / ฮาร์ดแวร์ที่ใช้ในการจัดทำบรรณานุกรมภาษาไทยโดยรวมอยู่เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ โปรแกรมที่ใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลบรรณานุกรมร่วมกันควรใช้กับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสืบค้นผ่านเว็บได้ ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา คือโปรแกรมที่จัดทำฐานข้อมูลบรรณานุกรมร่วมกันควรใช้ได้ดีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.59$) และห้องสมุดแต่ละแห่งเก็บข้อมูลไว้ที่เครื่องแม่ข่ายของตนและใช้เทคโนโลยีช่วยในการใช้และสืบค้นข้อมูลร่วมกัน ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ

3.3 ด้านบุคลากรในการจัดทำบรรณานุกรมภาษาไทย โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ควรมีการอบรมบรรณารักษ์ที่จัดทำบรรณานุกรมร่วมกัน ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมา คือควรมีความเข้าใจที่ตรงกันในการจัดทำบรรณานุกรมร่วมกัน ($\bar{X} = 4.59$) และควรมีการศึกษาดูงานการจัดทำบรรณานุกรมของห้องสมุดอื่น ($\bar{X} = 4.37$) ตามลำดับ

3.3 ด้านมาตรฐานในการจัดทำบรรณานุกรมภาษาไทย โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ควรมีการจัดทำคู่มือในการลงรายการร่วมกัน ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมา คือควรกำหนดรายชื่อคู่มือในการให้หัวเรื่องบรรณานุกรมที่เป็นมาตรฐานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.50$) และควรใช้กฎการลงรายการแบบ AACR2 ($\bar{X} = 4.35$) ตามลำดับ

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 เวลาที่เหมาะสมในการเริ่มจัดทำตรรขนีวารสารภาษาไทยร่วมกันของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่าควรเริ่มจัดทำตรรขนีวารสารใน เดือน มิถุนายน 2546 มากที่สุด จำนวน 18 แห่ง (ร้อยละ 19.15) รองลงมาคือ เดือน พฤษภาคม 2546 จำนวน 14 แห่ง (ร้อยละ 14.89) และเดือนเมษายน จำนวน 12 แห่ง (ร้อยละ 12.77) ตามลำดับ

4.2 ข้อเสนออื่น ๆ ในการจัดทำตรรขนีวารสารภาษาไทย พบว่า ควรมีการประชุมปรึกษาถึงแนวความคิดและความเป็นไปได้ร่วมกันก่อนถึงลงมือปฏิบัติจริงและกำหนดหัวเรื่องเพิ่มเติม เพราะมีหัวเรื่องออกมาใหม่ ๆ จำนวนมาก มากที่สุด จำนวน 18 แห่ง รองลงมา คือ ควรแบ่งเวลาเข้าประชุมอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 16 แห่ง และควรมีความร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 13 แห่ง ตามลำดับ

5. ปัญหาในการจัดทำตรรขนีวารสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บุคลากรที่รับผิดชอบการจัดทำตรรขนีวารสารไม่มีเวลาเต็มทีในการจัดทำตรรขนีวารสาร มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาคือ บุคลากรที่รับผิดชอบการจัดทำตรรขนีวารสารมีจำนวนไม่เพียงพอ มีปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.02$) และมีปัญหาน้อยที่สุดคือ ขาดคู่มือภาษาไทยในการกำหนดหัวเรื่อง ($\bar{X} = 2.50$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

1.การจัดทำตรรขนีวารสารของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้ง 48 แห่ง พบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพียง 28 แห่ง จัดทำตรรขนีวารสารภาษาไทย ทั้งนี้เป็นเพราะห้องสมุด จำนวน 20 แห่งเพิ่งเริ่มเปิดดำเนินการ และยังขาดความพร้อมเรื่องอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ / ซอฟต์แวร์ ในการจัดทำตรรขนีวารสาร ทั้งนี้อาจยังขาดบุคลากรที่รับผิดชอบการจัดทำตรรขนีวารสารโดยตรงหรือบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำตรรขนีวารสารต้องรับผิดชอบงานด้านอื่น ๆ ในห้องสมุดด้วย จึงไม่มีเวลาเต็มที่กับงานจัดทำตรรขนีวารสาร ซึ่ง งานตรรขนีวารสารเป็นงานที่ต้องใช้เวลาพอสมควร แต่หากไม่ได้จัดทำตรรขนีวารสารแล้ว จะทำให้ผู้ใช้บริการเสียประโยชน์ในการเข้าถึงบทความวารสารที่มีให้บริการในห้องสมุด ดังนั้นจึงควรมีความร่วมมือกัน ในการจัดทำตรรขนีวารสารภาษาไทย เนื่องจากงานวารสารเป็นงานที่ต้องให้บริการข่าวสารที่ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบันต้องใช้เวลามากในการจัดทำ และต้องให้บริการแบบวันต่อวัน หากเมื่อมีการร่วมมือกันในการจัดทำตรรขนีวารสารภาษาไทยจะช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลได้มากขึ้นแบบ

ไม่จำกัดขอบเขต

2. สภาพการจัดทำดรรชนีวารสารภาษาไทยของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2.1 ด้านจำนวนชื่อเรื่องวารสารภาษาไทยที่นำมาจัดทำดรรชนี พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดทำดรรชนีวารสารภาษาไทยตั้งแต่ 25 – 300 ชื่อเรื่อง ซึ่งมีจำนวนวารสารภาษาไทยทั้งหมดที่ได้จัดทำดรรชนีวารสาร จำนวน 713 ชื่อเรื่อง ในจำนวน 713 ชื่อเรื่อง ห้องสมุดแต่ละแห่งได้จัดทำดรรชนีวารสารเข้าชื่อเรื่อง จำนวน 425 ชื่อเรื่อง เมื่อพิจารณาตามรายชื่อวารสารที่ทำเข้ามากที่สุด คือ วารสารการเงินธนาคาร อาจเป็นเพราะว่าแต่ละแห่งต่างมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ใกล้เคียงกันจึงทำให้มีการจัดทำดรรชนีวารสารแต่ละชื่อเรื่องซ้ำกันเป็นจำนวนมาก

2.2 ปีที่เริ่มจัดทำดรรชนีวารสาร พบว่า ห้องสมุดได้เริ่มจัดทำ ปี พ.ศ. 2545 มากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าในปีดังกล่าวห้องสมุดมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร อุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ / ซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ในการจัดทำดรรชนีวารสารภาษาไทย

2.3 ด้านบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำดรรชนีวารสารภาษาไทย พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ มีบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำดรรชนีวารสารภาษาไทย 1 คน อาจเป็นเพราะว่าห้องสมุดแต่ละแห่งมีจำนวนบุคลากรที่จำกัดจึงมีเพียงผู้รับผิดชอบงานวารสารเพียง 1 คน ทั้งนี้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรเพิ่มจำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำดรรชนีวารสารตามความเหมาะสม เพื่อแบ่งเบาภาระงานด้านวารสาร และเพื่อให้การปฏิบัติงานรวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะงานดรรชนีวารสารเป็นงานที่ใช้เวลามาก

2.4 ด้านเวลาที่ใช้ในการจัดทำดรรชนีวารสารโดยเฉลี่ย พบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการจัดทำวารสารเสร็จภายใน 3 วัน จากที่ได้รับตัวเล่มวารสาร ซึ่งเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดทำดรรชนีวารสาร เพราะก่อนที่จะจัดทำดรรชนีวารสารนั้นต้องรอตัวเล่มและผ่านกระบวนการทางด้านงานเทคนิคก่อนซึ่งไม่อาจเสร็จทันภายใน 1 วัน อีกทั้งการจัดทำดรรชนีวารสารเป็นงานที่ต้องใช้เวลามากในการจัดทำเพื่อความถูกต้องและได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการ

3. รูปแบบในการจัดทำดรรชนีวารสารภาษาไทย พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่เลือกใช้รูปแบบการจัดทำดรรชนีวารสารในเครื่องคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้เป็นเพราะห้องสมุดใช้ระบบอัตโนมัติ ซึ่งจะมีระบบงานย่อยสำหรับงานดรรชนีวารสารอยู่แล้วจึงช่วยในการปฏิบัติงานได้สะดวกรวดเร็ว ง่ายในการสืบค้นข้อมูล อีกทั้งเมื่อให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะทำให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลได้ตามความต้องการโดยไม่จำกัดด้านเวลาและสถานที่ ซึ่งสอดคล้อง

กับงานวิจัยของ พวงเพ็ญ พงศ์ธนสาร (2530) เฉลิมศรี กาหยี (2537) ชูศรี วังศานวัตร และสมศักดิ์ คงแสง (2539) และ ศศิวิมล ถาวรกิจ (2541) ที่พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดการฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสาร

4. ด้านโปรแกรมที่ใช้ในการจัดทำบรรณานุกรมวารสาร พบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ใช้ โปรแกรมที่พัฒนาเองมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ สูง ทั้งนี้ห้องสมุดบางแห่งอาจมีงบประมาณจำกัด จึงไม่อาจจัดซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล ถาวรกิจ (2541) ที่พบว่าในปี 2541 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ ใช้โปรแกรมMini Micro CDS/ISIS ในการจัดทำฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสาร เนื่องจากเป็นโปรแกรมที่ให้เปล่าไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ แต่ปัจจุบันห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐมีงบประมาณเพิ่มขึ้นและต้องการระบบที่เป็นบูรณาการ (integrated system) จึงได้ใช้ระบบงานย่อยการควบคุมงานสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง (serials control module) ซึ่งเป็นระบบงานย่อยหนึ่งของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (library-automated system)

5. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารจัดทำบรรณานุกรมวารสาร พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่จัดทำบรรณานุกรมวารสารจากวารสารบางชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับการเรียนการสอน และทำปีล่าสุดก่อน มากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำบรรณานุกรมวารสารมีจำนวนไม่เพียงพอจึงจำเป็นต้องจัดทำบางชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับการเรียนการสอน และวารสารที่ไม่สอดคล้องกับการเรียนการสอนอาจไม่ค่อยมีผู้มาขอใช้บริการ หรือถ้ามีอาจมีจำนวนน้อย จึงจำเป็นต้องเลือกทำวารสารบางชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนและวารสารที่มีเนื้อหาสาระทางวิชาการเท่านั้น อีกประการหนึ่งคือ วารสารและนิตยสารทั่วไปมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความเพลิดเพลินไม่นับบทความที่มีเนื้อหาสาระทางวิชาการ จึงไม่จำเป็นต้องจัดทำบรรณานุกรมวารสาร

6. เขตข้อมูล (tag) ที่ใช้ในการลงรายการ พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ใช้ คือ tag 100 รายการหลัก, tag 245 ชื่อบทความ, tag 650 หัวเรื่องทั่วไป, และ tag 773 แหล่งที่มา อาจเป็นเพราะว่า เขตข้อมูล ดังกล่าวสามารถเข้าถึงเอกสารต้นแหล่งได้ และเพิ่มความน่าเชื่อถือของบทความนั้นยิ่งขึ้น สำหรับเขตข้อมูลหัวเรื่องทั่วไปนั้นช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลโดยผู้ใช้บริการสามารถกำหนดแนวความคิดของตนและถ่ายทอดความต้องการเป็นคำค้นได้ตามความต้องการและง่ายในการสืบค้นข้อมูล

7. คู่มือที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่เลือกใช้คือ หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของอนุกรรมการกลุ่มวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า คู่มือดังกล่าวมีจำนวนคำที่ใช้ในการกำหนดศัพท์ดรรชนีในสาขาวิชาทั่ว ๆ ไป มากกว่าคู่มือเล่มอื่น อีกทั้งยังมีเนื้อหาของคำศัพท์ครอบคลุมสาขาวิชากว้างขวาง นอกจากนั้นกลุ่มอนุกรรมการ ซึ่งจัดทำคู่มือมีการพบกันสม่ำเสมอเพื่อปรับหัวเรื่องให้ทันสมัยอยู่เสมอ ประกอบกับห้องสมุดที่เป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นห้องสมุดกลางที่มีวารสารสาขาวิชาทั่ว ๆ ไป จึงนิยมใช้คู่มือนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล ถาวรกิจ (2541) ที่พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ใช้ หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของคณะอนุกรรมการกลุ่มวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

8. ความคิดเห็น ด้านนโยบายในการจัดทำดรรชนีวารสารภาษาไทยมีข้อคำถามโดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าควรกำหนดมาตรฐานในการลงรายการ เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดมาตรฐานเป็นที่ชัดเจนในการลงรายการดรรชนีวารสาร ซึ่งแต่ละแห่งจัดทำตามนโยบายของแต่ละห้องสมุด ทำให้การลงรายการดรรชนีวารสารหลากหลาย ไม่มีมาตรฐานในการลงรายการเป็นที่แน่นอน แต่หากมีการกำหนดมาตรฐานในการลงรายการดรรชนีวารสารจะทำให้การจัดทำดรรชนีวารสารถูกต้องและเป็นระบบมาตรฐานสากล นอกจากนี้ยังให้ความสะดวกในการลงรายการดรรชนีวารสาร (คณะทำงานจัดทำคู่มือการลงรายการดรรชนีวารสารภาษาไทยที่เครื่องอ่านได้, 2544, หน้า 5-6) จากข้อคำถาม 15 ข้อคำถาม ผลปรากฏว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้ง 48 แห่ง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ถึง 10 ข้อคำถาม เห็นด้วยในระดับมาก 4 ข้อคำถาม และมีเพียง 1 ข้อที่เห็นด้วยในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่เห็นด้วยเป็นอย่างมากในการที่จะร่วมมือกันจัดทำดรรชนีวารสารภาษาไทย และสำหรับข้อคำถามที่อยู่ในระดับปานกลาง คือฐานข้อมูลดรรชนีวารสารที่จัดทำร่วมกันควรแยกกับ OPAC ซึ่งสาเหตุที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเลือกข้อคำถามนี้เป็นส่วนน้อย อาจเป็นเพราะว่า การรวมฐานข้อมูลดรรชนีวารสารกับหน้าจอ OPAC นั้นช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการได้มากกว่า ซึ่งสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลดรรชนีวารสารได้จากหน้าจอ OPAC พร้อมกับการเข้าถึงข้อมูลด้านอื่น ๆ ได้อีก แต่ถ้าหากแยกฐานข้อมูลดรรชนีวารสารจากหน้าจอ OPAC ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วทันตามความต้องการ แต่อาจจะเสียเวลาบ้างในการที่จะเข้าสู่อีกฐานข้อมูลหนึ่งต่างหาก

9. ความคิดเห็นด้านซอฟต์แวร์ / ฮาร์ดแวร์ที่ใช้ในการจัดทำตรชนีวารสารภาษาไทย โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โปรแกรมที่ใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลวารสารร่วมกันควรใช้กับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสืบค้นผ่านเว็บได้ เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ในห้องสมุดรวมทั้งงานวารสารด้วยทำให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้ฐานข้อมูลตรชนีวารสารร่วมกันระหว่างห้องสมุดผ่านเว็บได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

10. ความคิดเห็นด้านบุคลากรในการจัดทำตรชนีวารสารภาษาไทย โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ควรมีการอบรมบรรณารักษ์ที่จัดทำตรชนีวารสารร่วมกันเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าต้องการให้บรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำตรชนีวารสาร ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ และได้พัฒนาความรู้ความสามารถด้านการจัดทำตรชนีวารสารยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในการปฏิบัติงานร่วมกันอีกด้วย

11. ความคิดเห็นด้านมาตรฐานในการจัดทำตรชนีวารสารภาษาไทยโดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ควรมีการจัดทำคู่มือในการลงรายการร่วมกัน เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าต้องการให้ห้องสมุดทุกแห่งที่ได้จัดทำตรชนีวารสารร่วมกันมีแนวทางในการปฏิบัติงานเป็นแนวเดียวกัน และใช้คู่มือฉบับเดียวกันเพื่อความถูกต้องและเป็นระบบมากขึ้น

12. จากการศึกษาปัญหาในการจัดทำตรชนีวารสารภาษาไทยของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรที่รับผิดชอบการจัดทำตรชนีวารสารไม่มีเวลาเต็มที่ในการจัดทำตรชนีวารสาร มีปัญหาอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ และไม่ได้รับผิดชอบในการจัดทำตรชนีวารสารโดยตรง ซึ่งต้องรับผิดชอบงานด้านอื่น ๆ ด้วย จึงไม่มีเวลาเต็มที่ในการจัดทำตรชนีวารสารทั้งนี้งานตรชนีวารสารเป็นงานที่ต้องใช้เวลาเป็นอย่างมากในการจัดทำ เพื่อความถูกต้องของข้อมูลและสามารถให้บริการได้ทันตามความต้องการ ดังนั้นจึงควรเพิ่มจำนวนบุคลากรให้มากขึ้น และควรมีบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำตรชนีวารสารภาษาไทยโดยตรง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างคล่องตัวและถูกต้องยิ่งขึ้น

13. เวลาที่เหมาะสมในการจัดทำตรชนีวารสารภาษาไทยของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้ง 48 แห่ง เห็นว่าควรเริ่มจัดทำในเดือนมิถุนายน 2546 มากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าช่วงเวลาดังกล่าวเป็นการเริ่มต้นของภาคการศึกษาใหม่ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่ง

น่าจะมีความพร้อมในการที่จะดำเนินโครงการต่าง ๆ และเป็นช่วงที่บุคลากรต่างสถาบันได้พบปะกันมากขึ้น และสำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการจัดทำตรรชนีวารสารภาษาไทยร่วมกัน พบว่าควรมีการประชุมปรึกษาถึงแนวความคิดและความเป็นไปได้ร่วมกันก่อนจึงลงมือปฏิบัติจริง และควรกำหนดหัวเรื่องร่วมกัน เพราะมีหัวเรื่องออกมาใหม่ ๆ จำนวนมาก อาจเป็นเพราะว่าต้องการให้ถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน และต้องการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างสะดวกและมีนโยบายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (แนวทางในการจัดทำตรรชนีวารสารภาษาไทยร่วมกันของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน)

1. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรร่วมมือกันในการจัดทำตรรชนีวารสารเพื่อเป็นการขยายขอบเขตการปฏิบัติงานด้านวารสารให้กว้างขวางขึ้น เพื่อประโยชน์ทางการสืบค้น อีกทั้งยังช่วยลดความซ้ำซ้อนในการจัดทำตรรชนีวารสารชื่อต่าง ๆ ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดทำตรรชนี
2. ควรแบ่งการจัดทำตรรชนีวารสารร่วมกันระหว่างห้องสมุดตามอัตราส่วนของวารสารที่ห้องสมุดครอบครองและแบ่งตามสาขาวิชา
3. ควรกำหนดมาตรฐานในการลงรายการ
4. โปรแกรมที่ใช้จัดทำฐานข้อมูลวารสารร่วมกันควรใช้กับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสืบค้นผ่านเว็บได้
5. ควรมีความเข้าใจที่ตรงกันในการจัดทำตรรชนีวารสารร่วมกัน
6. ควรมีการจัดทำคู่มือในการลงรายการร่วมกัน
7. ควรใช้ทั้งศัพท์ควบคุมและศัพท์อิสระในการจัดทำตรรชนีวารสาร
8. ควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการจัดทำตรรชนีวารสารภาษาไทยร่วมกันระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อการดำเนินงานที่คล่องตัวและปฏิบัติงานได้ถูกต้อง
9. ผู้บริหารควรให้ความสนใจในการจัดทำตรรชนีวารสารภาษาไทยร่วมกันระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
10. ควรปรับปรุงคู่มือในการจัดทำตรรชนีวารสารภาษาไทยร่วมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
11. ควรมีการประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าของความร่วมมือในการจัดทำตรรชนีวารสารอย่างสม่ำเสมอ

12. ควรจัดให้มีการพบปะกันระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำบรรณนิวารสาร เพื่อให้แต่ละห้องสมุดสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันได้

13. โปรแกรมที่ใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลวารสารร่วมกันควรใช้ได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

14. ควรมีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการจัดทำบรรณนิวารสารให้เสร็จ

15. ควรมีการอบรมบรรณารักษ์ที่จัดทำบรรณนิวารสารร่วมกัน

16. ควรเริ่มจัดทำบรรณนิวารสารภาษาไทยร่วมกันในเดือนมิถุนายน 2546

17. ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำบรรณนิวารสารให้มากขึ้น

18. ควรมีบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำบรรณนิวารสารโดยตรง และแบ่งเวลาในการจัดทำให้ชัดเจน อย่างต่อเนื่อง

19. ควรจัดให้บุคลากรของห้องสมุดได้มีโอกาสเข้าฝึกอบรมเรื่องอุปกรณ์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลบรรณนิวารสาร

แนวทางการวิจัยในอนาคต

การศึกษาแนวทางในการจัดทำบรรณนิวารสารภาษาไทยร่วมกันระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน หรือการจัดทำบรรณนิวารสารร่วมกันของห้องสมุดทุกประเภทในประเทศไทย